

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

SLOVENE

Ček račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563; Zagreb št. 39.011; Praga-Dunaj 24.797

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Zagata francoskega liberalizma

Dasi francosko parlamentarno življenje že mesec dni miruje, pretresajo francosko notranje politično življenje zanimivi dogodki, ki groze zagrabiti v osnove francoskega državnega življenja. Če se je dogmatizmu francoske politične demokracije posrečilo, da skozi polstoletje ohrani čudovito ravnotežje v obliki dveh polov: na eni strani razvratnega laičnega jakobinizma, na drugi strani listega tako politično koristnega konservativnega oportunitizma — potem se v današnje politično preobrazovanje francoskih političnih zakonov vsiljuje nevarna smer, ki sicer se išče izživljanja na eni strani v revolucionarnem smislu, na drugi strani v evolucionistični smeri, a ne more najti one radikalne oblike državnopravnega programa, ki bi mogla dati vse garancije za svoj monopol državne politike. Tako so majske volitve za tezo današnje francoske gospodarske in socialne krize prišle skoraj da prezgodaj, ker takrat šele razvijajoča se gospodarska katastrofa ni prisilila množice meščanske demokratičnih in socialistično konfirmističnih strank, da prebarvajo barve svojih praporov in preobličijo zaklad svojih političnih prerokb. Herriot je zmagal s svojim zunanjepolitičnim programom, dasi je bil francoskemu javnemu življenju mnogo bližji Tardieujev izrek, ki je grozeče pridigal, da bo za Herriotovega režima francoski frank veljal le še pet centimov.

Šele po volitvah je prišla nova francoska vlada na dan z državno finančno bilanco. Proračun se je proročeval z deficitom petih milijard, dokler ni danes narasel že na osem milijard. Splošen blagoslov zbežanosti narodnih poslancev, ki so bili zopet zagurani svojega štiriletnega mandata, je postala rešilna rečenica »deflacija« povesod in napram vsem, kakor da bi ne bilo treba računati več na pikre obraze razočaranega radodarnega volivstva. V prvih sejah nove Herriotove vlade sta finančni minister Germain Martin in proračunski minister Palmade predložila velike načrte o redukcijah plač uradnikom in upokojenecem, redukcije vojnega in gradbenega proračuna. Onemogočila je sprejem teh načrtov organizirana strnjena levica, ki je v svojih uradniških in delavskih sindikatih zaslutila revolucionaren odpor svojih pristašev. Prevrči kritje primanjkljajev le na pridobitne sroje, pa je ob obstoječem mrtvilo francoskega izvoza in poljedelske krize bilo tudi nemogoče, dasi desničarske stranke ne razpolagajo z nikakor organizirano silo konservativnega kmetijstva, a se kapital tudi sam napram levičarski vladi tako zaupnopričakuje obnaša. Tako je vlada obojena na blažilno misijo notranjepolitičnega pomirjevalca, zunanjepolitično na nepodno maskiranje formule o mednarodni solidarnosti, v pogledu lastne širokogrudne iniciativnosti pa je obojena na zahrbito pomoč krožkov, stranic in pokretov, ki se tako prilagajajo francoskemu značaju individualnega snovanja, a v pogledu enotnosti ne nudijo nobene obveznosti in discipline.

Tako se je v zadnjem času začelo v francoskem parlamentu mrzlično prerviranje okoli uvajanja nove državne politike. Tardieujeva politična skupina se je morala razklati na troje grup, od katerih je vsaka pripravljena pod različnimi pogoji vstopiti v koncentracijsko vlado s Herriotovo stranko. Od skrajne desničarske stranke Marinovih konservativcev se je odlomila majhna skupina katoliških socialcev, ki tudi ne bi delali težav Herriotu, ako se i Herriotova radikalnosocialistična stranka odcepi od svojih volivnih socialističnih zaveznikov, ki da ne nudijo s svojim internacionalizmom nobene možnosti za resnično francosko rešitev današnjih težkih problemov. Vse dobrine polpretekega jakobinizma, ki je danes vsled prevelikega političnega vpliva socialistov in komunistov dobil tuje marksistično obseležje, naj se prelijejo v sintetično hotenje vseh desničarskih pristašev socialne evolucije in tradicionalne osnove francoskega liberalizma. Tako bi francosko meščanstvo bilo rešeno pred nevarnostjo bodoče diktature državnega socializma.

Te namere novega francoskega patriotizma pa zadevajo v Herriotovi radikalni stranki na silno opozicijo. Mnogim članom Herriotove grupe je Herriot sam že zdavnaj mnogo prepatriotičen in dnevno mu očitalo, da je svojo mednarodno politiko zastavljal vse pregledoko v koreninah Tardieujevih mednarodnopolitičnih zasnov. Dasi so Herriotovi radikali vsi večinoma pristaši modre in radikalne socialnopolitične evolucije, vendarle ne vidijo druge rešitve za bodočnost francoskega kapitalizma, ko v veliki in vodilni francoski evropski finančni iniciativnosti, ki se mora izjavljati v obliki brzih francoskih mednarodnih posojilih, ki jo naj pripravi popolnoma v Briandovem smislu vodena zunanja politika. Ta »mladoturški« pokret v Herriotovi radikalni stranki, ki ga vodi zelo vplivni poslanec Pierre Cot, uživa popolno oporo fransonskih lož, ki pe svojih predstavnikov i senatu že trdovratno brani senine oblike jakobinskega liberalizma. Ker pa je francoski senat še dovolj močni varuh te jakobinske tradicije, zato »mladoturšac« grupa radikalne grupe v opoziciji proti Herriotu prehaja v najradikalnejše oblike. Obenem s socialisti zahtevajo socializacijo železnice, ki danes delajo dnevno z osem milijoni frankov izgube, zahtevajo poddržavljenje vse vojne industrije in zakonodajno oblasti uradniških in učiteljskih sindikatov.

Če se hoče francoska liberalna desnica — liberalna v političnem in ne v filozofskem smislu — približati previdno vsem problemom zdrave socialne evolucije, potem se skrajno levičarsko krilo francoskega liberalizma zaveda, da more le z radikalnimi sredstvi prenesti revolucionarne čeri bližajočega se preobrata. Herriot sam je predstavnik one tradicionalne francoske liberalne patriotske šole, kot so jo izoblikovali Gambetta, Waldeck-Rousseau in Clemenceau. Zagato današnjega francoske-

Konferenca za gospod. sanacijo srednje Evrope v Stresi v Italiji (Od našega belgrajskega urednika)

Belgrad, 18. avg. 1. Iz merodajnega mesta je dobil Vaš dopisnik sledeče informacije o bodoči konferenci za odpomno državam srednje in vzhodne Evrope:

Reparacijska konferenca v Lozani, ki je zaenkrat rešila vprašanje nemških reparacij, je sklenila, da se bodo velesile odslej v prvi vrsti pobrigale, kako pomagati agrarnim državam, ki se že delj časa nahajajo v veliki in grozeči krizi. Sklenjeno je bilo, da se skliče posebno konferenco na jesen. Danes je že dokazano, da se bo ta konferenca sestala že dne 6. septembra in sicer v Stresi v Italiji in da ji bo predvidoma predsedoval francoski minister George Bonet. Njeni sklepi bodo pozneje predloženi še Mednarodni komisiji za ustvaritev evropske unije, ki bo končno veljavno te sklepe sprejela ali zadržala.

Na konferenco v Italijo so povabljene sledeče države: Jugoslavija, Francija, Nemčija, Anglija, Italija, Češkoslovaška, Avstrija, Svica, Romunija, Bolgarija, Grčija, Madjarska in Poljska. Vsaka izmed njih bo poslala po dva delegata. Na dnevnem redu konference bodo v prvi vrsti vprašanja preferenčnih carin. Debata se bo spčetka sukala okrog tako zvanega Tardieujevega načrta, ki predvideva pomoč

podonavskim državam (Jugoslaviji, Romuniji, Avstriji, Madjarski in Češkoslovaški). Toda že samo dejstvo, da se te konference udeležita tudi Italija in Nemčija, dokazuje, da je stopil francoski predlog glede organizacije Podonavja v ozadje in da bodo prišli na dnevni red popolnoma novi predlogi, ki bodo vključili sodelovanje velesil. Kolikor je do sedaj znano, bodo prišla pred to konferenco sledeča vprašanja:

1. Katere izmed srednjeevropskih in jugovzhodnih evropskih držav imajo takšno gospodarsko obseležje, da bi med seboj lahko ustvarile preferenčno gospodarsko enoto?

2. Kakšno stališče naj zavzamejo velesile napram taki skupini držav, kakšne ugodnosti lahko velesile tej skupini dovolijo in obratno, kakšne ugodnosti naj te agrarne države nudijo velesilam za dosedanje pravice po klavzuli največje ugodnosti?

3. Ali naj agrarne države, ki so pripravljene ustvariti preferenčno skupino, isto ustvarijo na skupni konferenci ali pa brez konference in s posameznimi pogodbami od države do države?

Zaenkrat so vsa zunanja ministarstva v Evropi pridno na delu, da pripravijo delovni program in da razčistijo še nekatera predhodna vprašanja. Ako-

ravno bo konferenca v prvi vrsti obsegala le gospodarsko-trgovinska vprašanja, ni dvoma, da se bo tekom zasedanja morala konferenca tudi intenzivno pečati s čisto finančnimi in finančno-političnimi zadevami, na pr. kako omogočiti svobodno kretanje deviz med posameznimi državami, kako organizirati kompenzacijski urad za izravnavo medsebojnih računov in nadalje, kako organizirati izplačevanje denarja za izvoz te gospodarske skupine v druge države. Dokler namreč traja dosedanj kaotičen in dokler bo kapital ostal blokiran kakor je danes, je vsak poskus za gospodarsko sanacijo srednjeevropskih držav brezuspešen.

Iz vsega gori omenjenega sledi, da je rešitev težkih gospodarskih problemov, ki nas tarejo, še zelo oddaljena, ker se odlaga od konference na konferenco in so vsi upi, katere smo negovali, da se nam pride na pomoč že v tem letu, ko je bila stiska najhujša, bili brez podlage.

Na konferenci v Stresi se bo morala pojaviti organizirana fronta držav, ki so za reševati, ker sicer jih »države, ki rešujejo« ne bodo nikdar prostovoljno izvlekle iz sedanje bede. Zaenkrat pa se mora na žalost ugotoviti, da med prizadejimi državami zaželjeno edinstvo v nastopu še ni dozorelo

„Mi bomo

še dolgo ostali na svojih mestih“

V Nemčiji je gospodar Hindenburg — Nemčija zahteva nazaj svoje kolonije — Nemčija hoče biti v Evropi ravnopravna

Berlin, 18. avg. 2. Tukajšnji dopisnik Reuterjevega urada je imel snoči razgovor z državnim kanclerjem von Papanom in ga vprašal, če se bo njegova vlada držala še do božiča. Kancler mu je odgovoril: »Mi bomo še dolgo ostali na svojih mestih.« Von Papan je poudarjal, da ne more biti niti govora o tem, da bi se njegova vlada hotela izgniti Reichstagu. On se bo obrnil na Reichstag in je prepričan, da bo zdrav razum strank prišel do prepričanja, da je trenutno vsaka druga vlada nemogoča in da zaenkrat ni vlade, ki bi lahko stopila na mesto sedanje. Če pa bo vladi kljub temu izrečena nezauipnica, potem bo pač napravila svoj sklep v okviru spoštovanja ustave. Nemčija ne more dovoliti, da se z njo postopa, kakor z državo druge vrste.

Če bo Nemčija prikrajšana v enakosti na polju varnosti, bo državna vlada storila potrebne korake, ki jih je v svojem govoru že napovedal general Schleicher. V teku razgovora se je dotaknil državni kancler tudi vprašanja kolonij in je rekel, da Nemčija še ni zapustila svojega stališča in da bo na vsak način zahtevala, da se to vprašanje reši v njeno korist.

Na koncu je državni kancler izjavil, da narodni socialisti ne bodo skušali priti do svojega cilja nelegalnim potom. V ostalem je dobil v tem oziru od Hitlerja obvezno izjavo. Vlada se ne bo pomišljala, da v slučaju potrebe vsak nacionalistični pokus z orožjem že v krali zadržati. Ves nemški narod je danes složen s svojim voditeljem Hindenburgom, v katerega vodstvo ima popolno zaupanje.

Pogajanja med centrumom in nar. socialisti

Berlin, 18. avgusta. AA. Politični krogi motre z vidnim zanimanjem priprave za pogajanja med centrumom in nacionalnimi socialisti. Na dnevnem redu bo najprvo vprašanje sestave pruske vlade. Če bodo ta pogajanja uspela, ni izključena podobna koalicijska v državnem parlamentu.

Kakor je znano, je centrum prejšnji teden povabil obe desničarski stranki na posvet glede izvolitve pruskega ministrskega predsednika. Obe stranki pa sta tedaj to povabilo zaradi direktnih pogajanj s Papanovo vlado odklonili.

Sedaj so nacionalni socialisti prosili centrum, naj bi se ta pogajanja vendarle vršila. Izrazili pa so hkratu željo, da se vrše brez zastopnikov nemških nacionalcev. Razmerje med obema desničarskima strankama se je v zadnjih dneh bistveno poslabšalo. Vrh tega so nemški nacionalci proti izvolitvi pruske vlade in so zdaj stavili predlog, naj bi predsednik republike tudi za Prusko imenoval prezidialno vlado, kakršna je vlada von Papan za Nemčijo.

Politični krogi so mnenja, da pogajanja med centrumom in nacionalnimi socialisti ne bodo potekala gladko, ker bo centrum najbrž predlagal za predsednika pruske vlade kakšno nevtrarno

osebo. Navzlic temu pa ta pogaanja niso brez izgledov in možno je vendarle, da pride do »črno-rjave koalicijske«, ker razpolagati obe stranki z zadostno večino tako v pruskem deželnem zboru kakor v državnem parlamentu. Črno-rjava koalicijska pa bi ustvarila v državnem političnem življenju popolnoma novo situacijo.

Pruski deželni zbor.

Berlin, 18. avgusta. AA. Pruski deželni zbor se bo sestel 25. avgusta.

Reichstag se snide 30. avgustu

Koalicijska centruma in hitlerjevcev ni neverjetna

Berlin, 18. avgusta. tg. Predsednik nemškega državnega zbora Löbe je sklical novoizvoljeni nemški državni zbor na prošnjo državnega kanclerja na dan 30. avgusta k prvi seji. Kot starostni predsednik bi imela poslovtati komunistkinja Zetkin, vendar je vprašanje, ali bo to mogla storiti radi svojega zdravja. Če ona tega posla ne bo zmogla, bo posloval kot starostni predsednik poslanec centruma Johannes Blum.

Na otvoritveni seji bodo samo ugotovili ali je zbornica sklepna. Starostni predsednik bo imel potem še nalogo, določiti prihodnjo sejo z dnevnim redom: Volitev predsedstva. Po parlamentarni praksi ima frakcija narodnih socialistov kot najmočnejša stranka pravico do mesta predsednika. Smatrati je, da bo centrum spoštoval to tradicijo, zaradi česar bo omogočena večina za narodnosocial-

Piccardov polet v stratosfero

Duebendorf, 18. avg. AA. Davišnjemu startu prof. Piccarda in njegovega spremljevalca Cosynsa v stratosfero je prisostvovala ogromna množica. Cenijo, da je bilo nad 40.000 ljudi, ki so že pred peto uro prihiteli na letališče, da prisostvujejo zgodovinskemu poletu. Prof. Piccard se je dvignil točno ob 5.05.

Ob 8 zjutraj je opazovališče na Scentisu sporočilo, da je opazilo Piccardov balon nad Bernino v višini 11.000 metrov. Balon se je neprestano dvigal z veliko brzino.

Ob 9. 35 je prof. Piccard oddal s svojega balona svoje prvo poročilo. V tem poročilu pravi prof. Piccard, da potekajo njegova opazovanja ugodno in da se balon nahaja v višini 14.000 do 15.000 metrov.

Ob 11.40 je Piccard radiotelegrafiral, da leti nad Engadinom v višini 16.500 metrov. »V sedanji višini je hud mraz. Čez nekaj časa se bomo spustili na zemljo, da se kognemo Jadranskemu morju. Prišli bomo v bližini Gardskega jezera.«

Ob 15.45 so opazili Piccardov balon, ki se je spuščal k vasi Edolo v bližini Brescije.

Pariz, 18. avg. AA. Prof. Piccard je pristal s svojim balonom ob 17 blizu Gardskega jezera, kakih 15 km od Desenzana.

Piccard pristal blizu Mantove

Milan, 18. avg. tg. Prof. Piccard se je zdrav spustil na tla ob 16.10 pri majhnem kraju Obello di Verona. Oba potnika sta popolnoma zdrava. Skoraj dve uri od 14 do 16 sta ostala skoraj nepremično v zraku 3000 metrov visoko nad Bezenanom

lističnega kandidata. List »Angriff« piše, da bo nemška državna vlada dobila v državnem zboru skoraj soglasno nezaupnico. Navzlic temu pa list namigava na možnosti, da bi se do tedaj morda lahko našla drugačna vladna večina. S tem ne more misliti na nič drugega, kakor na koalicijsko med narodnimi socialisti in centrumom.

Naša trgovinska pogajanja z Grčijo

Belgrad, 18. avgusta. 1. Iz krogov trgovinskega ministarstva poročajo, da so se pogajanja za dodatno trgovinsko pogodbo med Jugoslavijo in Grčijo in za ustanovitev kompenzacijskega urada med obema državama že začela in da so grški delegati takoj stavili konkretne predloge glede zvišanja grškega izvoza v Jugoslavijo. Dosedanji grški izvoz v Jugoslavijo znaša namreč okrog 40 milijonov draham in bi ga bilo treba povišati na 400 milijonov draham, da bi dosegel količnik trgovske bilance v izmenjavi blaga med obema državama. Grški deficit v trgovinskem prometu z Jugoslavijo znaša namreč 460 milijonov draham. Naša delegacija se bo potrudila in uvaževala grške želje, v kolikor so upravičene, toda dozdeva se, da so grške zahteve, postavljene s precej čudnim nastopom, ustvarile manj ugodno ozračje za uspešen napredek pogajanj.

Pred veliko stanko v Angliji

London, 18. avg. AA. Položaj v lancasterski tekstilni industriji je postal prav resen. Delavska zveza je sklenila proglasiti stavko dne 27. avgusta in to v primeru, da dotlej lastniki tekstilnih tvornic ne bodo dali zadoščenja in izpremenili svoj pravkaršnji sklep o znižanju delavskih mezd. Stavka bi bila hud udarec za Anglijo. Priključilo bi se ji nad 250.000 delavcev. Prav malo verjetno je, da bi tvornice ugodile delavcem, ker so ti v svojih zahtevah nepopustljivi. V Prestonu je stavka že izbruhnila. Zaradi tega je tu 27 tvornic ustavilo delo.

Dunajska vremenska napoved: Večinoma jasno, vroče, nagnjenje nekoliko k nevihtam. Zagrebška vremenska napoved: Še vedno toplo in nekoliko oblačno.

